

LBRIS

We know
books

Coperta de I. OPRÎȘAN

Coperta I: Castelul „Iulia Hasdeu“. În medalioane:
B. P. Hasdeu și Iulia Hasdeu (portrete).
Coperta IV: Autoportret Iulia Hasdeu.

ISBN: 978-973-642-526-4

© Toate drepturile sunt rezervate Editurii SAECULUM I.O.

B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu

O corespondență pentru eternitate

Traducere, ediție și prefață de
Jenica Tabacu

Editura SAECULUM I.O.
București – 2025

Vasilescu, dl, 34, 72
Vatel, 476
Vemus, Michel, 490
Verlaine Paul, 626
Vernaud, dl, 382, 383, 384
Vernaud, dna, 382, 383, 384
Verneau (Vernaud), Marie, 312, 366, 373, 381, 382, 383, 384, 385
Vernon, dna, 213
Vieweg, F. (librar), 167
Villars, dna, 662
Vincent, dl, 227
Vincent, dna, 95, 107, 161, 468, 469
Vincent (familia), 360
Virgiliu (Publius Vergilius Maro), 220, 487, 693
Vissner, dna, 257
Vladimirescu, Tudor, 111
Vlădescu, dr., 68, 148, 149, 151
Vlădescu (colonel), 111
Vlădescu, dna, 149, 151, 153
Vlădescu, Alexandru, 151
Vlahuță, Alexandru, 593, 597, 598, 600, 608, 613, 616, 618, 622, 628, 631, 636, 638, 641, 647, 649, 667
Voltaire, François Marie Arouet, 25, 310, 379, 397, 402, 449
Voreas, Dumitru D., 622, 638
Vorel, dl, 441
Vulpian, dr., 334
Vulpian, Dimitrie, 480

W

Wachmann, Eduard, 48, 52
Waddington, Charles-Pendrell, 503, 506, 509, 511, 695

Walch, dl, 201
Walch, dna, 32, 44, 64, 71, 72, 75, 81, 82, 89, 112, 118, 141, 146, 162, 305, 439

Walch, Hermina, 142, 146, 149, 154, 173, 184, 192, 198, 201, 305
White, Andrew Dickson, 363, 484
Williams, dra, 257
Wissner, dna (probabil, Vissner), 263
Worms, 599
Worms (actor), 625
Worth (croitor), 440

X

Xida, dra, 54, 153

Z

Zaharescu, dl, 465, 484
Zaharescu, dna, 32, 34, 37, 82, 120, 121, 122, 127, 174, 175, 364, 365, 366, 368, 370, 373, 377, 379, 380, 388, 392, 394, 399, 405, 434, 436, 445, 463, 484, 507, 515, 570
Zaharescu, Florica, 34, 44, 46, 64, 89, 120, 121, 122, 123, 126, 141, 154, 156, 157, 161, 163, 173, 199, 281, 373, 377, 380, 385, 391, 394, 396, 398, 400, 401, 405, 407, 430, 431, 434, 435, 436, 437, 463, 438, 439, 499, 507, 512, 563, 565, 570, 573
Zalomit, Ioan, 256, 347
Zanne, dra, 271
Zenide (profesor), 153
Zissi, dl și dna, 166
Zola, Émile, 517, 631

Cuprins

<i>Epistolele, izvoare de cunoaștere a unor elemente biografice hasdeene</i> (Jenica Tabacu)	5
<i>Notă asupra ediției</i> (Jenica Tabacu)	27
B. P. Hasdeu-Iulia Hasdeu, O CORESPONDENȚĂ PENTRU ETERNITATE	29
ADDENDA. Iulia Hasdeu-copil o feliicită pe mama ei.	717
Indice de nume.	719

B.P. HASDEU – IULIA HASDEU
O CORESPONDENȚĂ PENTRU ETERNITATE

1

[f. d.]

Tată dragă,

Iartă-mă c-am neglijat de a-ți scri, dar mama a fost necajită și bolnavă, însă n-au trecut nici un ceas să nu mă gândesc la dumneata. Eu până acum am făcut șase băi de nomol; dacă m-ai vedea tu, tată dragă, cum sunt de neagră, când sunt în baie, parcă sunt o arăpoaică. Noi te dorim foarte mult, bine ar fi să vii și tu la noi. Tată dragă, te roagă mama și eu să faci ce-i face să ne trimeți zece napolioni ca să putem sta până în august 15, căci până atunci am luat odaia și nu mai avem parale deloc.

Sărut mâinile, tată dragă, și te doresc!

Supusa d-tale fiică,

Iulia Hasdeu

(A. N. R., D. M. B., Fond B. P. Hasdeu, volumul III, pachetul III, documentul 48, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ediție publicată, adnotată și comentată de Paul Cornea, Elena Piru, Roxana Sorescu, Editura Academiei, București, 1976, p. 37; Iulia Hasdeu – *Epistole către tatăl său, B. P. Hasdeu*, traducere, ediție și prefață de Jenica Tabacu, Editura Vestala, București, 2015, p. 27)

2

[1 ianuarie 1878]

Dragii mei părinți,

Vă urez un An Nou foarte fericit, multă sănătate și prosperitate! Sper că voi fi totdeauna bună [ca] acum, pentru că voi amândoi sunteți atât de drăguți cu mine, încât nu pot să vă mul-

țumesc pe cât mi-aș dori și pe cât mi-ar plăcea, tată dragă și mamă, aceasta, cu toată inima mea!

Fetița voastră iubitoare,
Iulia Hasdeu

(A. N. R., D. M. B., Fond B. P. Hasdeu, volumul III, pachetul III, documentul 49, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 37; Iulia Hasdeu – *Epistole către tatăl său*, B. P. Hasdeu, ed. cit., p. 27)

3

[f.d.]¹

Scumpele mele Iulii,

Abia astăzi am isprăvit Cuvintele din bătrâni. De când ați plecat, am lucrat zi și noapte, căci știi cât de importantă este pentru noi această chestiune. De la bunica am primit o scrisoare: toate sunt bine și despre Maria s-a constatat că n-a fost vinovată. Pe Lilica sunt foarte supărat că nu merge la Expoziție, căci nemic nu poate fi mai instructiv pentru un copil atât de inteligent. Eu plec la Florența la 24 august. Pentru tine voi face cu orice preț ceea ce mi-ai scris. Pentru hatârul amicului Popovici mă voi repezi la Roma, însă numai pe o zi. Lemnele sunt tăiate și de casă voi îngriji la plecare întocmai cum dorești. Mi-a spus-o din parte-ți și doamna Frosa. M-am fost îmbolnăvit de mâncare de la birt, și acuma de nevoie prânzesc la Maniu.

Vă sărut de mii de ori,

Bogdan

(A. N. R., D. M. B. Fond B.P. Hasdeu, volumul I, pachetul I, documentul 11, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 38)

1. Epistola a fost scrisă în august 1878, după cum indică ștampila poștei (n.t.).

4

9 iulie 1879

Dragă tată,

Am ajuns de patru zile la Câmpulung, foarte bine. Am tras la Hotelul de România, unde am găsit o odaie spațioasă, curată și la drum, dar foarte scumpă; de-abia am stat două zile și alaltăieri, spre seară, ne-am mutat în str. Negru-Vodă, nr. 23, la cucoana Stăncuța, vis-à-vis de M-me Laurian. Aici am găsit trei odăi curate și destul de mari, o cămară și o bucătărie, pentru cari plătim 80 de fr[anci] pe lună.

Acum două zile am fost la Rucăr, cu trăsura; acolo am făcut cunoștiință cu bogatul țăran Ghica și cu inteligenta, vrednica și frumoasa, deși bătrâna sa soție, lelea Stanca. Această bună femeie ne-a dus și ne-a recomandat la toate rudele lor. Noi ne-am mirat de frumusețea, curățenia și inteligența acestor dragi copii ai României.

Aici timpul e foarte cald; a plouat puțin; poziția e minunată; aerul, foarte plăcut. Ieri am făcut o baie la moara care este în dosul casei noastre.

Te așteptăm cu nerăbdare,

a d-tale, supusă fică,

Iulia B. P. Hasdeu

(A. N. R., D. M. B., Fond B. P. Hasdeu, volumul III, pachetul III, documentul 50, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 38; Iulia Hasdeu – *Epistole către tatăl său*, B. P. Hasdeu, ed. cit., p. 28)

5

(14 iulie 1881)

Dragă Iulie,

Modul în care ai plecat tu din casă, fără a mă lăsa măcar să-ți sărut mâna, mi-a făcut o profundă durere, cu atât mai mult

cu cât Barbu, întorcându-se de la Brașov, mi-a spus că tu nu încetezi de a te plânge de mine și stăruiești într-una a mă crede vinovat. Spune, draga mea, de ce nu mă credeai bețiv când așa asigură toată lumea? De ce nu mă credeai vândut când Nichipercea mă zugrăvea cu pungă de la Iepureanu¹? Acuma însă un mișel necunoscut, care se ține de capul meu de un an de zile, a fost în stare să te facă a crede cele mai murdare absurdități pe socoteala mea! E trist, foarte trist! Mă jur pe tot ce e mai sfânt că unicul meu gând de toate zilele a fost și este liniștea și armonia în casă, onoarea și viitorul copilului nostru. Fă socoteala banilor mei, dar s-o faci cu sânge rece, și vei vedea dacă poate să-mi rămână măcar o para pentru fleacuri. Știi că până nu de mult aveam de plătit datorii. De când datoriile s-au plătit, cele trei lefuri² ale mele nu se urcă mult peste 1000 lei, socotindu-se scăderile. Din aceștia dacă vom pune numai 15 fr[anci] pe zi pentru piață, deși mai totdeauna se mai adaugă 1 fr[anc] sau 2 în cursul zilei, face pe lună 450 fr[anci] Apoi Marinescu, Iliescu și M-me Walch 150 fr[anci] De aci: baia 60 fr[anci], tutun 60, lumânările, ceai, apă etc. Cel puțin 40 fr[anci], bucătăreasa 48 fr[anci]... Ce mai rămâne pentru birjă, haine, ghete etc.? Nu mai vorbesc de cheltuielile extraordinare, după cum au fost cei 200 fr[anci] ce ți-am dat când cu războiul de la Concordia, cei 45 fr[anci] pentru Zachareasca, 6 fr[anci] pe lună pentru Concordia etc. N-aș putea să ies în capăt dacă nu s-ar întâmpla câteodată vreun venit suplimentar, după cum au fost în anul

1. Manolache Costache Epureanu (n. 22 august 1820, Bârlad – m. 7 septembrie 1880, Wiesbaden, Germania), om politic, lider al Partidului Conservator, ministru-prezident al Moldovei, între 1859-1860; în 1870 (1 mai-26 decembrie) și în 1876 (6 mai – 5 august) a fost ministru-prezident al Principatelor Unite (n.t.).
2. În acea perioadă, B. P. Hasdeu era directorul general al Arhivelor României (numit pe acest post în 1876), profesor de filologie comparată la Facultatea de Litere a Universității din București (din 1874 a început să țină cursul de filologie comparată) și membru al Consiliului Permanent al Instrucțiunii Publice (n.t.).

acesta cei 1000 fr[anci] rămași de la premiu¹, de unde, pe lângă datoria de la Kunst și la Ruppel, am mai îngrijit și pentru bunica și mi-am luat un rând de haine. Grație infamelor scrisori anonime și cu iscălituri false, eu nu numai am pierdut iubirea ta, dar încă mă pot și compromite, căci tu te plângi la toți și calomnia se răspândește. În curs de 18 ani ai căsătoriei noastre², spune tu singură dacă n-am fost eu acela care am combătut totdeauna orice idee de despărțire sau de divorț? Oare așa face un bărbat care iubește alte femei? In loc de a crede anonimilor și pseudonimilor, urmărește-mă sau pune pe alții să mă urmărească, și atunci te vei convinge. Nu m-am putut stăpâni de a nu-ți scrie aceste rânduri pentru a-mi revărsa întristarea de care sunt cuprins. Te sărut de mii de ori și pe Lilica de mii de ori.

Al vostru iubitor,

Bogdan

14 iulie 1881

P.S. Până la 25 e imposibil de a căpăta o para de la Minister. Dând ultimii mei bani lui Frățilă, șed acum cu buzele umflate. Cu toate astea, peste câteva zile voi trimite datoria d-nei Dunca – știi de unde.

B[ogdan]

1. Pe 10 aprilie 1880, pentru al doilea tom din lucrarea *Cuvente den Bătrâni*, Academia Română i-a decernat lui B. P. Hasdeu premiul *Ion Heliade Rădulescu* (5000 de lei); pe 2 aprilie 1881, înaltul for îl premia din nou, pentru cel de-al treilea tom, încă neîncheiat, dar conținând o monumentală introducere (n.t.).
2. Pe 10 iunie 1865, B. P. Hasdeu se căsătorește în București, sub cupola Bisericii Sf. Ilie din Gorgani, cu Iulia Faliciu, originară din Roșia Montană (conform *Actului de Cununie*). Într-o conferință ținută de Hasdeu, la Academia Română, publicată în 1903, cu titlul *O nevastă româncă în traiul pământesc și în viața după moarte*, acesta declara că și-ar fi cunoscut soția în 1863 (n.t.).

(A. N. R., D. M. B., Fond B.P. Hasdeu, volumul VIII, pachetul V, documentul 276, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 39)

6

[Brașov], 21 iulie 1881

Tată dragă,

Am vrut de mai multe ori să-ți scriu, însă nu am avut deloc timp, pentru că noi de dimineață plecăm cu doamna Zaharescu cu tot neamul, afară de boierul, și ne întoarcem tocmai seara. Toată ziua petrec de minune cu Florica.

Alexandrina ne-a făcut o adevărată plăcere că a venit la Brașov. Ea petrece de minune cu Mița Zaharescu. Apropo, a sosit tocmai când dl Franzelă, pardon, dl Frățilă, pleca acasă la dumnealui. Bietul dl Frățilă și-a pierdut trenul voind să oblige pe Alexandrina și să-i găsească trăsură. În fine, a plecat pe seară.

Am întâlnit pe dl Novianu la parc. Domnia lui ne-a spus că doamna Pană cu tot neamul și cu dl Vasilescu (în plus) vor sosi aci, în curând. Aceasta, îți închipuiești, nu ne-a făcut prea multă plăcere, mai cu seamă eu am cam strâmbat din nas și toți m-au cam imitat. Cunoști pe doamna Pană cu tot neamul; cel pușin pentru mine ea nu e o femeie de petrecere.

În fine, toți suntem sănătoși și petrecem prea bine.

Te sărut și rămân

mica d-tale, Lilica

P. S. Ce fac pisicuțele? Nu le lăsa să moară de foame, te rog! Mângâie pentru mine pe Diana, pe Bobocel, pe Negru și pe Ali! Bagă de seamă, te rog, de grădini și nu uita rațele cucoanei Svârleschii!

(A. N. R., D. M. B., Fond B. P. Hasdeu, volumul III, pachetul III, documentul 51, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 40; Iulia Hasdeu – *Epistole către tatăl său*, B. P. Hasdeu, ed. cit., p. 28-29)

7

(28 iulie 1881)

Iubită Iulie,

Deși Lilicuța mi-a scris o drăgălașă scrisoare și a subscris două depeșe, sum trist însă de a nu avea nici un cuvânt de la tine, căci amândouă sunteți ale mele.

La plecare, la 12 iulie, ai primit 600 fr[anci], din cari 400 pentru cheltuială, adecă până la 2 august. Îți trimit acum alți 400 pentru ca să ajungă până la 22 august. Am trimis la M-me Dunca 263 fr[anci]. Și am plătit 65 fr[anci] la Păun Popescu, precum și leafa bucătăresei.

D-na Grigorescu e foarte îngrij[or]ată că nu primește nici o scrisoare de la Alexandrina. Tot astăzi, crez, vei primi o scrisoare de la d-na Enrica Rădulescu, care te-ntreabă dacă mai stai în Brașov, căci ar vrea și ea să vină acolo.

Eu o duc foarte greu cu birturile, dar dejunez acasă. Speranța mea de a mă duce pe 10 zile la Berlin s-a slăbit de tot, căci Urechea¹ nu vrea să mă susțină, iar Brătianu lipsește mereu din

1. Vasile Alexandrescu Urechia (n. 15 februarie 1834, Piatra Neamț – m. 22 noiembrie 1901, București), istoric, scriitor și om politic. După studiile pariziene și călătoriile în Europa (Franța, Italia, Germania, Spania), s-a întors la Iași, în 1858, unde a înființat ziarul unionist *Zimbrul și Vulturul*. A predat istoria, limba latină și română, la Gimnaziul Central, apoi istoria și literatura clasică și română la Facultatea de Filosofie a Universității ieșene. În 1859, a fost director la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii Publice și, în 1860, de două ori, a fost ministru interim al Cultelor și Instrucțiunii Publice. Este autorul unei *Istории a românilor*, în 14 volume (1891-1892), și a unei *Istории a școalelor*,

București, și astfel nu voi putea căpăta nici un ajutor de la guvern.

Mulțumind Lilicuței că cel puțin ea mă iubește, și tare în conștiință ca să mă iubești și tu, vă sărut pe amândouă,
iubitorul Bogdan,
28 iulie 1881

(A. N. R., D. M. B., Fond B.P. Hasdeu, volumul III, pachetul V, documentul 277, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 40-41)

8

Brașov, 28 iulie 1881

Tată dragă,

Îți scriu într-un moment de libertate, fără să știe mama. Sunt într-o poziție foarte încurcată. Inchipuiește-ți că mama, de când am plecat de la București, nu încetează de a fi tristă din cauza istoriei cu scrisoarea. Vrea cu orice preț să plece cu mine la Paris, unde să se stabilească și eu să învăț liceul acolo. Poți să-ți închipuiești că mie nu-mi convine deloc aceasta.

Mai întâi, nu mă pot despărți nici de d-ta, nici de d-nei, al doilea nu vreau să fac liceul acolo, fiindcă este cu totul altă metodă și programa este alta și mult mai grea.

Mama a fost foarte rău bolnavă pe când era dl Frățilă aci și am chemat pe doctor. Acum i-a[u] ieșit pe tot corpul niște bube, anume blândă.

în 4 volume (1892 – 1901). Atras de etnografie, V. A. Urechia a fost membru al Societății de Etnografie (Société d'Ethnographie) și al Institutului de Etnografie (L'Institut d'Ethnographie), din Paris. Ca scriitor, a abordat aproape toate genurile și speciile literare. A fost membru fondator al Academiei Române și unul dintre cei care au pus bazele Ateneului Român (*n.t.*).

Scrie-mi, te rog, cât de iute, ce să fac, fiindcă mama vrea să plece cum va primi banii de la d-ta, și eu nu știu ce să fac, să plec ori să rămân singură în Brașov!

Altfel, eu sunt sănătoasă.

Te sărut,
mica d-tale, Lilica

P. S. Doamna Zaharescu et Compania pleacă astăzi la două dupe am[iază] la București; Alexandrina tot acolo pleacă mai pe la aceeași oră.

(A. N. R., D. M. B., Fond B. P. Hasdeu, volumul III, pachetul III, documentul 52, *Documente și manuscrise literare*, vol. III, *Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 41; Iulia Hasdeu – *Epistole către tatăl său*, B. P. Hasdeu, ed. cit., p. 29-30)

9

(29 iulie 1881)

Dragă Lilicuță

De trei zile sufăr de o durere de cap grozavă, la care au contribuit și căldurile cele mari de aici. Ar trebui să aștept până mâini, ca să-mi mai treacă din amețeală, dar mă tem că scrisoarea mea nu vă va găsi în Brașov, și de aceea mă grăbesc, fără ca să văz chiar bine ceea ce scriu.

Am auzit că mama ar vrea să meargă la Paris. Fiindcă d-ei nu-mi răspunde la nici o scrisoare, mă adresez dară la tine, Lilicuță, care singură simțești că tata merită a fi iubit.

Călătoria cea proiectată la Paris este o imposibilitate din mai multe puncturi de vedere, dintre care voi menționa aici numai câteva:

1. Eu nu vreau să rămâi fără nevastă și fără copil, pentru cari am muncit și nu încetez de a munci;

2. E lesne a cheltui la Paris sau oriunde cei 4000 franci, dar e greu a-i pune la loc, cu atât mai mult că – chiar dacă aş mai câştiga un premiu, ceea ce este îndoiios – totuşi va trebui să plătesc 3000 fr[anci] Ernestinei;

3. Atestatele române de liceu nu au valoare la Paris, ci numai atestatul de bacalaureat, iar când vei obţine bacalaureatul, atunci vom merge la Paris cu toţii;

4. E imposibil a avea la Paris, sau oriunde aiurea, profesori graţiuşi şi devotaţi ca Frăţilă, Novianu sau Cosăcescu;

5. Numai studiind în România poţi să capeţi apoi o bursă pentru străinătate.

Iată dară că pentru tine este o necesitate absolută de a rămâne în Bucureşti, şi în Bucureşti nu poţi să rămâi decât cu tata şi cu mama împreună, căci amândoi te iubesc şi amândoi se completează unul pe altul în iubirea lor către tine, indulgenţa tatei fiind îndreptată prin severitatea mamei, iar severitatea mamei fiind temperată prin indulgenţa tatei.

Nu-ţi mai scriu, dragă Lilicuţă, că dezbinarea noastră în familie este rezultatul unor intrige infame. Ar trebui ca tu, la vârsta ta, să nu auzi niciodată asemenea lucruri.

Te sărut de mii de ori pe tine şi pe mama,
al vostru, Bogdan

29 iulie 1881

(A. N. R., D. M. B., Fond B.P. Hasdeu, volumul VIII, pachetul V, documentul 278, *Documente şi manuscrise literare*, vol. III, *Corespondenţa B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 41-42)

10

Braşov, 5 august 1881

Tată dragă,

Întorcându-ne de la gară, unde petrecusem pe Alexandrina care pleca la Bucureşti, am găsit la hotel pe dl şi doamna Dumi-

trescu Severeanu, care veneau de la Câmpulung. Domnia lor voiau să meargă la Tuşnad, şi au făcut ca şi mama să-i însoţească. Am stat în Tuşnad cu totul cinci zile şi ieri seara am sosit la Braşov. Aici am găsit scrisoarea ta, în care nu pomeneşti despre boala mamei, despre care îţi scrisesem în a doua scrisoare. Îmi pare rău că te doare capul, dar îmi pare mult mai rău de tot ce se întâmplă între d-voastră.

Mama voieşte să se mai odihnească aci vreo două zile şi apoi să plecăm spre Paris. Închipuieşte-ţi că mama s-a informat de la cineva, că atestatele mele se pot primi în Franţa şi că voi intra în aceeaşi clasă de liceu. Nu ştiu, zău, ce să fac.

Scrie-mi te rog cât poţi mai iute, consiliază-mă ce să fac, sunt foarte încurcată.

Nu ştii nimic despre cucoana Svârleasca? E bine, sănătoasă? Ce face casa, grădinaşa mea, pisicuţele, câinii?... Ah! Doamne, mi-e dor de-acasă! Când mă gândesc să merg la Paris, să studiez acolo, nu ştiu cum îmi vine...

Dar toate astea între noi; mama nu ştie că-ţi trimet scrisoarea, căci nu vrea să-ţi mai scriu. Răspunde-mi iute, te rog!

Te sărut,

a d-tale, mică Lilica

P. S. Alexandrina ne-a tremis o scrisoare pe care nu poate nimeni s-o citească; spune-i să scrie mai desluşit.

(A. N. R., D. M. B., Fond B. P. Hasdeu, volumul III, pachetul III, documentul 53, *Documente şi manuscrise literare*, vol. III, *Corespondenţa B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu*, ed. cit., p. 42 – 43; Iulia Hasdeu – *Epistole către tatăl său*, B. P. Hasdeu, ed. cit., p. 30-31)

(8 august 1881)

Dragă Lilicuță,

Aflu că ați fost la Tușnad, unde însă nu crez că ați petrecut tocmai bine, și v-ați întors acum la Brașov. Frățilă îmi spusese că mama a fost odată bolnavă la Brașov, dar s-a îndreptat bine, și sper că de atunci n-a mai avut nemic. Pe mine, din contra, durerea de cap m-a ținut până ieri: câteva ceasuri nu mă durea, apoi iarăși mă apuca, iarăși trecea și mă temeam uneori să nu fie ceva cum a fost la Svârlescu înainte de vărsat, sau să nu înnebunesc, cu atât mai mult că grija de a nu ști unde sunteți și ce faceți mă turmenta oribil. Ieri la dejun fiind cu mine d-na Grigorescu, Alexandrina și Frățilă, s-au speriat chiar dânșii de amețeala ce-mi venise. Asigurându-mă astfel că trebui[e] să fie un fel de friguri, am luat aseară o porție de chinină și am repetat astăzi de dimineață. Acum mă simțesc foarte bine și capul mi-e limpede. Am să mai iau chinină vreo câteva zile în șir.

De ideea Parisului trebui să vă desfaceți cu desăvârșire, afară numai dacă mama dorește să auză într-o zi că Hasdeu e închis la Mărcuța, căci multele supărări însoțite de multă ocupațiune ar duce acolo chiar pe un om de o constituțiune mai robustă decât a mea. Atunci însă ce se va face cu voi? Și de ce i s-a urât mamei atât de mult Bucureștiul, unde toată lumea o onorează din ce în ce mai mult și unde familia noastră se considera ca model, până ce intriganții nu s-au apucat a semăna zăzanie? Dacă părinții tăi te iubesc în adevăr, Lilicuțo, atunci ei trebui să trăiască împreună, trebui să nu crează toate secăturile pentru ca copilul lor, singurul lor copil, să nu ajungă ca Alexandrina. Ar fi rău chiar pentru un băiat, iară cu atât mai mult pentru o fetiță!

Despre Svârleasca nu știu nemic, și-mi pare rău că n-ați lăsat-o acasă. Aice toate sunt în ordine, câinii, pisicile, păsările; dar Iancu a fost rău bolnav o săptămână. Acum el îmi tot vorbește de nu știu ce proviziuni de iarnă, la cari eu nu mă pricep

deloc. Dacă nu mai curând, după cum aș dori eu, cel puțin pe la finea lunii voi veți fi în București, și atunci e destul timp pentru fel de fel de proviziuni, căci pe mine în privința gospodăriei poate să mă înșele oricine.

Alexandrinei îi voi spune astăzi să vă scrie într-un mod mai caligrafic.

E de mirare că scrisorile din Brașov vin aici în trei zile.

Vă sărut de mii de ori, pe tine și pe mamița,
al vostru pentru totdeauna,

Bogdan

8 aug[ust] '81

(A. N. R., D. M. B., Fond B.P. Hasdeu, volumul VIII, pachetul V, documentul 279, Documente și manuscrise literare, vol. III, Corespondența B. P. Hasdeu – Iulia Hasdeu, ed. cit., p. 43 – 44)

12

Brașov, 11 august 1881

Tată dragă,

Am primit scrisoarea d-tale în care am văzut că și d-ta ai primit pe a mea. Cu toate scrisorile și cu toată stăruința mea, mama continuă a fi fermă în rezoluțiunea dumneaei. Merge la Paris și pace bună. De vreau să o-nsoțesc, bine, de nu, sănătate. Îmi vine să te rog să trimeți pe cineva să mă ia d-aici, pentru că mama mâine sau poimâine vrea să plece înainte spre divinul Paris.

Eu, știi bine că am plecat mai goală din București, fără rochi[i], fără pălărie, fără nimic; mama mi-a făcut aici o manta de ploaie, o pălărie, o rochie, ghete, mănuși etc. Paralele nu ajung; nu știu ce să facem. Eu nu vreau ca mama să se atingă de banii mei, cele 4000. Toate sunt aici foarte scumpe; am schimbat odaia care e prea scumpă și acum suntem tot la Hotel Bucharest, dar la nr. 14, în fund, în al treilea etaj; suntem destul de bine.